

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษา มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของคน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและเตรียมคนให้ก้าวสู่สังคมยุคใหม่อย่างมั่นคง มีความรู้ก้าวทันโลกในภาวะที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วตลอดเวลาและเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ที่ไม่มีวันสิ้นสุด ความสำคัญของการศึกษาอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีความเข้มแข็งทางปัญญา มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้โดยตนเอง เพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตและก้าวไปในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างพาสถึกมั่นคง โดยที่ยังคงรักษาความเป็นไทยไว้ได้ อีกทั้งอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติและเพื่อนมนุษย์อย่างสันติสุขนอกจากนี้การศึกษายังเป็นทั้งปัจจัยการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ในปัจจุบันการศึกษากลายเป็นการศึกษาตลอดชีวิต “Lifelong Education” สอดคล้องกับ หลัก พระพุทธศาสนาที่เรานับถือมาแต่ไหนแต่ไรว่าการศึกษาคือชีวิต ชีวิตนั้นคือ การศึกษาและต้องเป็นชีวิตที่ดำเนินอย่างถูกต้องมีการเรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนาให้ชีวิต ดำเนินไปอย่างถูกต้องดำเนินไปจนกระทั่งบรรลุ เป้าหมาย คืออิสรภาพและสันติสุข (กรมวิชาการ. 2541 : 17 - 18)

การศึกษากลายเป็นกระบวนการการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ โดยการพัฒนาความสามารถที่ติดตัวมาของมนุษย์แต่ละคน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนา ด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน การศึกษาจะเป็นเรื่องการพัฒนาคนเป็นการสร้าง“ทุนมนุษย์” อันเป็น หัวใจสำคัญของการพัฒนาคนได้รับการพัฒนา อย่างเหมาะสมจะเป็นแรงงานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ อีกทอดหนึ่ง จึงเห็นได้ว่าบทบาทการศึกษาในแง่นี้ จากความสำคัญของการศึกษาที่เป็นกระบวนการสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพของประชากร ดังนั้นประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ประเทศที่เจริญก้าวหน้าแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนาต่างได้ พุ่งเทกำลังทั้งในแง่ความคิด

ให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองอยู่รอดหรือแข่งขันได้ ในยุคแห่งกระแส โลกาภิวัตน์ และจาก บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ ของชนชาวไทยตามมาตรา 42 ที่ระบุว่าบุคคลย่อมมี เสรีภาพในทางวิชาการการอบรม การเรียนการสอน การวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับการคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของ พลเมืองและศีลธรรมอันดีของประเทศและตามมาตรา 43 ที่ให้ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า สิบสองปี ที่รัฐต้อง จัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพ และเอกชนภายใต้ กำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง และตามพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาให้ปวงชนชาวไทยได้รับ การศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างกว้างขวาง ทั่วถึงและเป็นธรรมโดยยึดคุณภาพ ของนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลงเพื่อ ดำรงตนให้สังคม ได้อย่างมีความสุข ร่วมรับผิดชอบพัฒนาชุมชน สังคม ประเทศชาติ จึงสมควรเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบได้แก่ ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการเพื่อให้เกิดผลผลิตคือ นักเรียนที่มี คุณภาพนั่นเอง ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการที่สำคัญต้องได้รับการพัฒนาในทันที ได้แก่ หลักสูตร ครูและบุคลากร ทางการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหารจัดการ และการกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยให้มีมาตรฐานสูง ขึ้น มีคุณภาพในระดับสากลและมีชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2542 : 5-7)

ดังนั้นการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาคนเสียก่อน โดยในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากร มนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่งนั้น ยังมีปัญหาในเชิงปริมาณ คุณภาพ ระบบบริหารและการจัดการอยู่ สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันก็คือ คุณภาพของคนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งพบว่าในเชิงปริมาณประชาชน ชาวไทยมี การศึกษาโดยเฉลี่ยเพียง 5.3 ปีเท่านั้น เนื่องจากการศึกษาภาคบังคับเดิมของไทยคือ 4 ปี สำหรับในเชิงคุณภาพแม้ว่าจะมีนักเรียนไทยได้เหรียญทอง ในการแข่งขันวิชาการ โอลิมปิก มาบ้าง แต่ในการแข่งขันในภาพรวมแล้วไทยยังอยู่ในลำดับที่ไม่น่าพอใจนัก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 ก : 42) ในขณะที่การพัฒนา คุณภาพการศึกษาของ หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ จะประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 3 กระบวนการคือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการ

นิเทศการศึกษา ทั้งนี้กระบวนการบริหารจะมีความชัดเจนในระบบ ของการบริหารราชการ ส่วนกระบวนการเรียนการสอนนั้นเป็นกระบวนการหลักในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจของ การพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการส่งเสริมคุณภาพ ของการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาจึงเป็นการ ปฏิบัติงานสนับสนุน ความสามารถ ของครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการ เรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง

การนิเทศทางการศึกษาที่เป็นงานหลักงานหนึ่งเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของคนใน ประเทศดังกล่าวนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเป็น นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการการนิเทศการศึกษาและนิเทศทางไกลเพื่อช่วยเหลือครูให้ มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด โดยกำหนดนโยบายข้อที่ 2 การปฏิรูปการเรียนการสอน “จัดระบบสารสนเทศเครือข่ายผ่านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และการศึกษาทางไกลผ่านดาว เทียม รวมถึงระบบอินเทอร์เน็ต” นโยบายข้อที่ 4 ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา นโยบายข้อที่ 6 ปฏิรูปการบริหารงานสำนักงานทุกระดับ ให้มีประสิทธิภาพ โดยนโยบาย ดังกล่าวเพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด พร้อมกันนี้ทางสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มีมาตรการในการปฏิบัติในมาตรการข้อที่ 2 ที่ว่า ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการกระทำระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนการนิเทศ การกำกับติดตาม ประเมินผล การจัดการศึกษา เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายถึงจังหวัด อำเภอ มาตรการข้อ 3 ที่ว่า สำนักงานทุกระดับมีกลไกการติดตาม นิเทศ ประเมินผล เพื่อแก้ปัญหา อุปสรรคของการจัด การศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาและระบบข้อมูลแสดงผลการดำเนินงาน ข้อมูล นวัตกรรม ข่าวสาร ที่ช่วยการดำเนินงานของ หน่วยงานของหน่วยปฏิบัติ และข้อมูลเพื่อ ใช้ในการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว มาตรการ ข้อ 4 ที่ว่า จัดระบบการวางแผน การกำกับติดตามการปฏิบัติงานตามแผน และ การประเมินผล ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ในการดำเนินงานจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องมาตรการข้อที่ 5 ที่กล่าวว่า มีระบบการติดตามนิเทศ ช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ชี้แนะสิ่งที่เป็น อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน และมาตรการข้อ 7 ที่ว่าส่งเสริมให้มี การนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม โดยมาตรการทั้งหมด ดังกล่าวมุ่งสู่การจัดการศึกษาของครูให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตามช่วยการทำงาน

แต่การดำเนินการนิเทศการศึกษาที่ผ่านมา การปฏิบัติงานพบว่ามีปัญหา ยังไม่มีระบบการนิเทศงานที่ชัดเจนสอดคล้องสัมพันธ์กัน ผลของการนิเทศยังไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างแท้จริง งานนิเทศการศึกษายังไม่ใช่ประเด็นหลักในการทำงานของผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะระดับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศ การศึกษาที่จะสามารถส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา กลไกของการนิเทศการศึกษาที่สำคัญในการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนหลายแห่งไม่ได้รับการติดตามควบคุมกำกับ และนิเทศการศึกษา จากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ศิษยานิเทศก์อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่ได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น ฉะนั้นเพื่อให้การติดตาม ควบคุม กำกับและนิเทศการศึกษาดำเนินการอย่างทั่วถึง เป็นระบบต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้วางนโยบายที่จะปรับปรุงการนิเทศการศึกษาโดยกำหนดให้มีการนิเทศ 100 % ขึ้นในปีงบประมาณ 2541 ซึ่งสาระสำคัญที่เป็นจุดเน้น 3 ประการคือ ประการที่หนึ่ง เป็นการนิเทศอย่างทั่วถึง โดยผู้นิเทศปฏิบัติงานร่วมกับ ผู้รับการนิเทศในพื้นที่ ที่รับผิดชอบ แต่ละระดับอย่างครบถ้วน ประการที่สอง เป็นการนิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นิเทศ มีกระบวนการในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่เสมอจนบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเป็นระยะ ประการที่สาม เป็นการนิเทศอย่างมีคุณภาพโดยผู้นิเทศก์ มีการกำหนดจุดพัฒนาใช้วิธีการและนวัตกรรมการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 ก : 2-9)

ในส่วนสำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปัจจุบันมีภารกิจจัดการศึกษา 3 ระดับ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีโรงเรียน ในสังกัด จำนวน 292 โรงเรียน ศิษยานิเทศก์จำนวน 32 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 292 คน ข้าราชการครูผู้สอน จำนวน 3,114 คน และได้ดำเนินการนิเทศ 100 % ตามนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้มาตรการแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบในการนิเทศ 100 % (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. 2542 : 1-2) จากเหตุผลความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว จำเป็นที่การนิเทศการศึกษาจะเป็น เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนและกระบวนการนิเทศการศึกษากลับมาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและ การนิเทศ 100 % โดยหลักการนิเทศอย่างทั่วถึง

ต่อเนื่องและมีคุณภาพนั้น มีกรอบ การดำเนินการ ที่ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน เพื่อวางรากฐาน การศึกษาให้เด็กไทยมีคุณภาพ จึงนำนโยบาย 4 ประเด็น คือการประกันคุณภาพการศึกษา การประกันโอกาสทางการศึกษา การประกันประสิทธิภาพทางการศึกษา และการประกัน ความปลอดภัยซึ่งจำเป็นต้องมีการนิเทศ และติดตามการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และ โรงเรียน มาเป็นปัจจัยประกอบเพื่อให้ดำเนินการนิเทศอย่างทั่วถึง การนิเทศอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและการนิเทศอย่างมีคุณภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษาดังกล่าว นอกจากนี้ในส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้กำหนดนโยบาย การนิเทศอย่างทั่วถึงโดยแต่งตั้งคณะทำงานทั่วไปและเขตพื้นที่รับผิดชอบ และแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบนโยบายการนิเทศอย่างต่อเนื่อง คือ วางแผน และจัดทำแผนนิเทศทุกระดับ กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำหนดจำนวนครั้งในการนิเทศ นิเทศตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสภาพปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จัดทำรายงานการนิเทศ นโยบายการนิเทศอย่างมีคุณภาพ จัดทำแฟ้มข้อมูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และ โรงเรียน กำหนดจุดการพัฒนา สรุปรายงานผลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ดูแลติดตาม ควบคุม กำกับทั้งระบบ โดยคาดหวังผลการดำเนินงานว่า โรงเรียนทุกโรงเรียน ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ครูและบุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนเนื้อหาเป็นการสอนให้เกิดการเรียนรู้และมีผลให้นักเรียนมี คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. 2542 : 13-14)

จากเหตุผลและความสำคัญ จำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งมี ส่วนสำคัญที่จะสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินการนิเทศการศึกษาให้ บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความสนใจศึกษาค้นคว้าการดำเนินการปฏิบัติการ นิเทศ 100 % ในโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีขนาดที่ต่างกันตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าเป็นข้อเสนอในการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศ 100 % ในโรงเรียน ประถมศึกษา ให้มีการนิเทศ อย่างทั่วถึงต่อเนื่องและมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย ครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยใช้หลักการปฏิบัติ การนิเทศ 100 % ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 ข : 29) จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1. การนิเทศอย่างทั่วถึง
2. การนิเทศอย่างต่อเนื่อง
3. การนิเทศอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการนิเทศ 100 % ในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2546
2. เพื่อเปรียบเทียบศึกษาระดับการดำเนินการนิเทศ 100 % ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2546 ในโรงเรียนขนาดต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินการนิเทศ 100 % ในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2546

ความสำคัญการวิจัย

1. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สำหรับปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการนิเทศ 100 % ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรทางการศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไปใช้เป็นสารสนเทศในการจัดการศึกษาในอนาคตต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินการนิเทศ 100 % ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2546 มีการดำเนินการนิเทศ 100 % ในโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 3,114 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 523 คน จากการกำหนดขนาด โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan และกำหนดวิธีการสุ่มโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
    - 3.1.1 ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกเป็น 3 ขนาด คือ
      - 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
      - 2) โรงเรียนขนาดกลาง
      - 3) โรงเรียนขนาดใหญ่
    - 3.1.2 สถานภาพ ได้แก่
      - 1) ผู้บริหาร
      - 2) ครูผู้สอน
  - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 ระดับการดำเนินการนิเทศ 100 % ในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

- 3.2.1 การนิเทศอย่างทั่วถึง
- 3.2.2 การนิเทศอย่างต่อเนื่อง
- 3.2.3 การนิเทศอย่างมีคุณภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศ 100 % หมายถึง การดำเนินงานให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาหารือ เพื่อช่วยให้ครูผู้สอน สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถ และมีพฤติกรรม การสอนได้ด้วยตนเอง โดยให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ

1.1 การนิเทศอย่างทั่วถึง หมายถึง ผู้นิเทศปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้รับการนิเทศ โดยปฏิบัติการนิเทศ ในพื้นที่ที่รับผิดชอบแต่ละโรงเรียนทุกชั้นเรียนทุกห้องเรียน ได้อย่างครบถ้วน ตามที่กำหนดในแผนการนิเทศ

1.2 การนิเทศอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ผู้นิเทศมีกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาอยู่เสมอจนบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเป็นระยะ ๆ

1.3 การนิเทศอย่างมีคุณภาพ หมายถึง ผู้นิเทศมีการกำหนดจุดพัฒนา มีการนำเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนา มาใช้ในการปฏิบัติงานและสามารถพัฒนาจุดต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมาย มีข้อมูลและ ผลงานเป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบได้

2. การดำเนินการ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครูได้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผล 100 %

3. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. ข้าราชการครู หมายถึง ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในโรงเรียน ประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

4.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

4.2 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้รับการนิเทศ

5. ผู้นิเทศ หมายถึง ศึกษานิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

6. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์จำนวนนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536 : 24) ดังนี้

- 6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 120 คนลงมา
- 6.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121-300 คน
- 6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY